

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 161/2022 van 19 juli 2022

Betreft:

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen, de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, en de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, wat de bescherming tegen nadelige maatregelen betreft (CO-A-2022-136)

Ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van titel 3 van boek I van de codex over het welzijn op het werk, wat betreft de informatie aan de werkgever over de bescherming tegen nadelige maatregelen in het kader van de interne procedure (CO-A-2022-135)

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna de "Autoriteit"), aanwezig: mevrouw Cédrine Morlière en de heren Yves-Alexandre de Montjoye en Bart Preneel;

Gelet op de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit, inzonderheid op artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de heer Pierre-Yves Dermagne, Vice-Eersteminister en Minister van Economie en Werk (hierna "de aanvrager"), ontvangen op 18/05/2022;

Brengt op 19 juli 2022 het volgend advies uit:

I. VOORWERP EN CONTEXT VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De aanvrager verzoekt om het advies van de Autoriteit aangaande de artikelen 3, 4, 6, 7, 9, 10, 15, 16 en 17 van het ontwerp van wet *tot wijziging van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen, de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, en de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, wat de bescherming tegen nadelige maatregelen betreft* (hierna "het ontwerp van wet") alsook de artikelen 1 tot en met 4 van het Ontwerp van koninklijk besluit *tot wijziging van titel 3 van boek I van de codex over het welzijn op het werk, wat betreft de informatie aan de werkgever over de bescherming tegen nadelige maatregelen in het kader van de interne procedure* (hierna "het ontwerp van KB").

2. Het ter advies voorgelegde ontwerp van wet beoogt wijzigingen aan te brengen aan drie federale antidiscriminatie wetten, met name de wet van 10 mei 2007 *ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen* (hierna "de Genderwet"), de wet van 30 juli 1981 *tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden* (hierna "de Antiracismewet"), de wet van 10 mei 2007 *ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie* (hierna "de Antidiscriminatie wet") alsook aan de wet van 4 augustus 1996 *betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, wat de bescherming tegen nadelige maatregelen betreft* (hierna "de Welzijnswet"). De door het ontwerp voorgenomen wijzigingen strekken ertoe het bestaande beschermingssysteem te verruimen voor personen die een klacht hebben ingediend, een melding hebben gedaan of een rechtsvordering hebben ingesteld daar zij menen het slachtoffer te zijn van discriminatie alsook voor de personen die deze bijstaan. Het ter advies voorgelegde ontwerp van KB beoogt in dit verband wijzigingen aan te brengen aan de Codex over het welzijn op het werk.

3. De Europese richtlijnen 2000/43/EG, 2000/78/EG en 2006/54/EG verplichten de lidstaten tot het nemen van de nodige maatregelen om personen te beschermen tegen elke nadelige behandeling of elk nadelig gevolg (bijv. het beëindigen van de arbeidsbetrekking, de eenzijdige wijziging van de arbeidsvoorwaarden of een nadelige maatregel getroffen na de beëindiging van de arbeidsbetrekking) als reactie op een klacht of op een procedure gericht op het doen naleven van het beginsel van gelijke behandeling. De aanvrager preciseert dat de beoogde wijzigingen zich (deels) opdringen teneinde te voldoen aan Europese verplichtingen opgelegd door de Europese Commissie en het Hof van Justitie van de Europese Unie (cf. *infra*).

4. De ter advies voorgelegde bepalingen hebben betrekking op diverse verwerkingen van persoonsgegevens in het kader van de kennisgeving aan de werkgever (of iedere andere instantie of persoon die een nadelige maatregel zou kunnen nemen) in de context van deze beschermingsprocedure. De Autoriteit bespreekt in onderhavig advies enkel de bepalingen die opmerkingen doen rijzen.

II. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

a. Hoogdringendheid

5. De aanvrager heeft om de hoogdringende behandeling verzocht van de voorliggende adviesaanvraag overeenkomstig artikel 26, §1, tweede lid WOG. Ter motivering van de hoogdringendheid, voert deze vooreerst aan dat de Europese Commissie heeft geoordeeld dat het huidige Belgische systeem ter bescherming tegen nadelige maatregelen ontoereikend is, aangezien het niet voldoet aan de verplichtingen die door de EU-richtlijnen worden opgelegd. De Commissie is immers van oordeel dat de bescherming tegen represailles ruimer dient te zijn en niet enkel dient te bestaan voor het slachtoffer en de formele getuigen doch eveneens dient te worden uitgebreid naar elke persoon die de klacht ondersteunt zonder formeel getuige te zijn. De aanvrager verwijst in dit verband naar de inbreukprocedure 2015/2012 die door de Europese Commissie op 30 april 2015 werd opgestart tegen België. De aanvrager stelt dat de oorspronkelijke termijn die door de Commissie aan de Belgische Staat werd toegekend, niet haalbaar is gebleken omwille van politieke omstandigheden en dat een verlenging van de termijn werd toegekend op voorwaarde dat deze strikt zou worden nageleefd. De aanvrager stelt dat deze nieuwe termijn afliep in december 2021 en dat de Belgische Staat momenteel bijgevolg reeds zes maanden in gebreke is bij het nakomen van zijn Europese verplichtingen en derhalve is blootgesteld aan mogelijke financiële sancties.

6. Ten tweede wijst de aanvrager er, ter motivering van de hoogdringendheid, op dat bepaalde van de beoogde wijzigingen zich tevens opdringen naar aanleiding van het arrest *Hakelbracht* van het Hof van Justitie van de Europese Unie d.d. 20 juni 2019¹, waarin ook het Hof heeft geoordeeld dat het huidige Belgische beschermingssysteem ontoereikend is. In voormeld arrest stelde het Hof meer bepaald, in antwoord op een prejudiciële vraag gesteld door de arbeidsrechtbank Antwerpen betreffende de uitlegging van artikel 24 van de richtlijn 2006/54/EG, dat voormelde bepaling aldus dient te worden uitgelegd dat de bescherming tegen represailles niet enkel geldt voor personen die formeel als getuige zijn opgetreden ter ondersteuning van een (vermeende) gediscrimineerde persoon doch eveneens voor personen die de betrokkene op enigerlei andere wijze hebben bijgestaan. De aanvrager wijst erop dat de redelijke termijn voor de uitvoering van voormeld arrest werd

¹ HvJ-EU, 20 juni 2019, C-404/18, *Hakelbracht e.a.*, ECLI:EU:C:2019:523.

overschreden. Deze stelt dat deze situatie leidt tot rechtsonzekerheid voor personen die in aanmerking zouden moeten komen voor bescherming tegen ongunstige maatregelen en dat deze wetswijziging bijgevolg zo spoedig mogelijk ten uitvoer dient te worden gelegd.

7. De Autoriteit wijst er op dat de door de aanvrager aangevoerde argumenten ter motivering van de hoogdringendheid, met name het verstrijken van de termijnen voor de naleving van Europese verplichtingen, de spoedbehandeling door de Autoriteit niet kunnen rechtvaardigen. Deze procedure is immers voorbehouden voor de uitzonderlijke gevallen waarin een normatieve tekst met spoed dient te worden opgesteld teneinde het hoofd te bieden aan een onverwachte en uitzonderlijke situatie (waardoor het voor de aanvrager materieel onmogelijk is om de ontwerp tekst binnen de gewone termijn aan de Autoriteit over te maken), zoals de Covid-19-pandemie die aanleiding heeft gegeven tot talrijke verzoeken tot toepassing van de spoedprocedure. Het feit dat achterstand werd opgelopen bij de naleving van de Europese verplichtingen kan een hoogdringende behandeling van de adviesaanvraag - die aanleiding geeft tot een reorganisatie van de werkzaamheden van de Autoriteit en een herziening van haar prioriteiten - niet rechtvaardigen.

8. Desalniettemin stelt de Autoriteit steeds alles in het werk teneinde, waar mogelijk, in te gaan op een verzoek tot hoogdringende behandeling. *In casu* kon evenwel, onder meer gelet op de huidige werklast en de beperkte middelen waarover de Autoriteit momenteel beschikt, geen gunstig gevolg worden verleend aan dit verzoek.

b. Wijzigingen aangebracht door het ontwerp van wet aan de Genderwet, de Antiracismewet en de Antidiscriminatiewet

9. Aangezien de bescherming tegen nadelige maatregelen ingaat vanaf het moment van kennisname van de melding, klacht of rechtsvordering door de persoon of instantie die de nadelige maatregelen zou kunnen nemen, voorzien artikel 3, 6°, artikel 4, artikel 6, 6° en artikel 9, 6° van het ontwerp van wet de invoeging van een gelijkkluidende bepaling in de Genderwet, de Antiracismewet en de Antidiscriminatiewet die de mogelijkheid voorziet tot het opvragen van een schriftelijk bewijs met betrekking tot de gedane melding, ingediende klacht of ingestelde rechtsvordering bij de betrokken organisatie, dienst of instelling². Dit geldt zowel voor de betrokken persoon zelf die het voorwerp heeft uitgemaakt van de (vermeende) discriminatie als voor personen die optreden als getuigen of die een melding hebben gedaan ten voordele van de hiervoor genoemde betrokken personen.

10. De ontworpen bepaling(en) luidt/luiden als volgt:

² Bijv. de ombudsdiensten van de federale overheid, de politiediensten, het *Interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme* of het *Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen*.

"Wanneer de persoon op wie de vermeende inbreuk betrekking heeft een melding doet, een klacht indient of een rechtsvordering instelt of wanneer de persoon bedoel in paragraaf [x] de in dat lid bedoelde handelingen stelt, kan die daarvan een schriftelijk en gedateerd bewijs vragen bij de organisatie, dienst of instelling bedoeld in paragraaf [x] bij wie de handeling gesteld wordt".

11. De Autoriteit wijst erop dat elke verwerking van persoonsgegevens een inmenging vormt in het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, dat is vastgelegd in artikel 8 EVRM en in artikel 22 van de Grondwet. Dit recht is echter niet absoluut. De artikelen 8 EVRM en 22 van de Grondwet sluiten overheidsinmenging in het recht op bescherming van het privéleven (waar ook persoonsgegevens deel van uitmaken) niet uit, maar vereisen dat zij wordt toegestaan door een voldoende precieze wettelijke bepaling; dat zij beantwoordt aan een algemeen maatschappelijk belang en dat zij evenredig is met de daarmee nagestreefde wettige doelstelling³. Elke norm die de verwerking van persoonsgegevens regelt (en die van nature een inmenging vormt in het recht op bescherming van persoonsgegevens) moet niet alleen noodzakelijk en evenredig zijn, maar ook voldoen aan de eisen van voorspelbaarheid en nauwkeurigheid, zodat de betrokkenen, over wie gegevens worden verwerkt, een duidelijk beeld krijgen van de verwerking van hun gegevens.

12. De verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een wettelijke verplichting⁴ en/of voor de uitoefening van een opdracht van algemeen belang of in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag die aan verwerkingsverantwoordelijke is toevertrouwd⁵, moet overeenkomstig artikel 6.3 AVG, gelezen in het licht van overweging 41 van de AVG, worden geregeld door duidelijke en nauwkeurige regelgeving, waarvan de toepassing voor de betrokkenen voorzienbaar moet zijn. Bovendien is het volgens artikel 22 van de Grondwet noodzakelijk dat de "wezenlijke elementen" van de gegevensverwerking door middel van een formele wettelijke norm worden vastgesteld.

13. De verwerking van persoonsgegevens voorzien door de artikelen 3, 6°, artikel 4, artikel 6, 6° en artikel 9, 6° van het ontwerp van wet lijken als dusdanig - op basis van de informatie waarover de Autoriteit beschikt - geen belangrijke inmenging in de rechten en vrijheden van betrokkenen in te houden. Bijgevolg volstaat het dat voor de betroffen verwerking de doeleinde(n) van de verwerking en de verwerkingsverantwoordelijke(n) worden vermeld in het voorontwerp.

³ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Zie bv. GwH, Arrest van 4 april 2019, nr. 49/2019 ("*Zij sluiten een overheidsinmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven niet uit, maar vereisen dat zij wordt toegestaan door een voldoende precieze wettelijke bepaling, dat zij beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte in een democratische samenleving en dat zij evenredig is met de daarmee nagestreefde wettige doelstelling*").

⁴ Art. 6.1.c) van de AVG

⁵ Art. 6.1.e) van de AVG.

14. Er dient in dit verband vooreerst op te worden gewezen dat, overeenkomstig artikel 5.1.b) AVG, persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde **doeleinden** dienen te worden verzameld en vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze mogen worden verwerkt.

15. In de Memorie van toelichting preciseert de aanvrager dat het door de ontworpen bepalingen voorziene schriftelijk bewijs tot doel heeft de betrokkene toe te laten te bewijzen dat een melding werd gedaan, een klacht werd ingediend of een rechtsvordering werd ingesteld en de werkgever te informeren betreffende de procedure, de identiteit van de beschermde personen en de aanvang van de beschermingstermijn. De Autoriteit stelt vast dat deze doeleinde welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd is in de zin van voormeld artikel 5.1.b) AVG. Deze doeleinde blijkt meer bepaald uit ontworpen artikel 21, §3 Genderwet, ontworpen artikel 14, §3 Antiracismewet en ontworpen artikel 9, §3 Antidiscriminatiewet (dewelke als dusdanig niet voor advies voorliggen). Voormelde bepalingen hebben betrekking op de bewijslast betreffende de gestelde handeling en stellen meer bepaald: *"Om de bescherming bedoeld in §1 te genieten, moet de persoon op wie de vermeende inbreuk betrekking heeft, aantonen dat er een melding werd gedaan of een klacht werd ingediend of een rechtsvordering werd ingesteld omwille van een inbreuk op deze wet. Dit bewijs kan met elk rechtsmiddel geleverd worden.(...)"*.

16. Wat betreft de verantwoordelijke voor de verwerking, wijst de Autoriteit erop dat overeenkomstig artikel 4.7) AVG voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen. De Autoriteit stelt vast dat noch het voorontwerp, noch de bestaande normatieve teksten waaraan wijzigingen worden aangebracht een verwerkingsverantwoordelijke(n) aanduiden voor de beoogde verwerking van persoonsgegevens. De bepaling door de wet van de verwerkingsverantwoordelijke(n) draagt bij tot transparantie en vergemakkelijkt de uitoefening van de rechten van de betrokkenen vastgelegd door de artikelen 12 – 22 AVG. De Autoriteit maakt van deze gelegenheid gebruik om eraan te herinneren dat de aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijken in het licht van de feitelijke omstandigheden gepast moet zijn. Met andere woorden, voor elke verwerking van persoonsgegevens moet worden nagegaan wie feitelijk het doel nastreeft en controle heeft over de verwerking⁶.

⁶ Zowel de Europees Comité voor gegevensbescherming als de Autoriteit hebben benadrukt dat het concept verwerkingsverantwoordelijke vanuit een feitelijk perspectief moet worden benaderd. Zie: Europees Comité voor gegevensbescherming, Guidelines 07/2020 on the concepts of controller and processor in the GDPR, version 1.0, adopted on 02 september 2020, p 10 et s (https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-072020-concepts-controller-and-processor_en) en Gegevensbeschermingsautoriteit, *Overzicht van de begrippen verwerkingsverantwoordelijke/verwerker in het licht van de Verordening (EU) nr. 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens (AVG) en enkele specifieke toepassingen voor vrije beroepen zoals advocaten*, blz.1 (https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/Begrippen_VW_OA.pdf).

17. Wat betreft de **(categorieën van) persoonsgegevens**, bepaalt artikel 5.1.c) AVG dat persoonsgegevens toereikend dienen te zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt. Wat betreft de (categorieën van) persoonsgegevens opgenomen in het schriftelijk bewijs, bevat noch het ontwerp zelf noch de Memorie van toelichting nadere preciseringen. In het schrijven als bijlage gevoegd bij de adviesaanvraag stelt de aanvrager hieromtrent het volgende:

« Ce document ne contient que les informations strictement nécessaires qui sont requises dans le cadre de la procédure de protection (le nom de la personne concernée, le moment auquel l'acte qui peut activer la protection a été posé, et le fait que la protection peut s'appliquer). Aucune donnée n'est donc collectée ou conservée en dehors de celles déjà connues du service, de l'organisation ou de la personne concernée dans le cadre de l'introduction du signalement, du dépôt d'une plainte ou du lancement d'une procédure judiciaire »⁷.

18. Op basis van bovenstaande dient, zoals hierboven gesteld, te worden besloten dat de onderhavige verwerking van persoonsgegevens in beginsel geen ernstige inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen zal inhouden. Bijgevolg is enkel vereist dat de doeleinde(n) en de verwerkingsverantwoordelijke(n) van de betrokken verwerking worden vermeld in de betrokken normen (cf. *supra* randnr. 13). De overige wezenlijke elementen van de verwerking kunnen desgevallend worden opgenomen in een uitvoeringsbesluit.

19. De Autoriteit wijst er evenwel op dat het, met oog op de transparantie en de voorzienbaarheid ten aanzien van de betrokkenen, aangewezen is het bovenstaande - *i.e.* de (categorieën van) verwerkte persoonsgegevens - te preciseren in de norm zelf dan wel een voldoende duidelijke machtiging te voorzien door middel waarvan de bepaling van de categorieën van persoonsgegevens aan de Koning wordt gedelegeerd.

20. Ook de bewaartermijn van de gegevens⁸, de categorieën betrokkenen van wie de gegevens zullen worden verwerkt, de ontvangers of categorieën ontvangers aan wie hun gegevens worden meegedeeld⁹, de omstandigheden waarin ze zullen worden meegedeeld, de eventuele beperking van de verplichtingen en/of rechten vermeld in de artikelen 5, 12 tot 22 en 34 AVG kunnen in een uitvoeringsbesluit worden gepreciseerd.

⁷ Schrijven d.d. 17/05/2022 als bijlage gevoegd bij de adviesaanvraag, p. 3.

⁸ Het Grondwettelijk Hof heeft erkend dat "de wetgever (...) de bewaring van persoonsgegevens en de duur van die bewaring op een algemene wijze (vermocht) te regelen", Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018, punt B. 23.

⁹ Lees bijvoorbeeld, Grondwettelijk Hof, Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018, punt B.18, en Grondwettelijk Hof, Arrest nr. 44/2015 van 23 april 2015, punten B.36.1 en v.

21. Artikel 22 *Grondwet* verbiedt de wetgever om af te zien van de mogelijkheid om zelf te bepalen welke inmengingen het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kunnen beknotten¹⁰. In deze context is een delegatie aan de Koning echter "*niet in strijd met het wettigheidsbeginsel voor zover deze delegatie voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de essentiële elementen voorafgaandelijk door de wetgever zijn vastgelegd*"¹¹.

c. Wijzigingen aangebracht door het ontwerp van wet aan de Welzijnswet

22. De artikelen 15, 16 en 17 van het ontwerp van wet beogen wijzigingen aan te brengen aan de Welzijnswet.

23. Artikel 15 van het voorontwerp voorziet de invoeging van een artikel 32tredecies/1 in de Welzijnswet, dat luidt als volgt¹²:

"Art. 32tredecies/1. Wanneer een procedure op grond van een verzoek tot formele psychosociale interventie voor feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk wordt aangevat op het niveau van de onderneming of instelling, brengt de preventieadviseur bedoeld in artikel 32sexies, § 1, de werkgever op de hoogte:

1° van zodra het verzoek werd aanvaard overeenkomstig de nadere regels vastgesteld door de Koning, van het feit dat de werknemer die dit verzoek heeft ingediend een bescherming tegen nadelige maatregelen geniet;

2° van het feit dat de werknemer die optreedt als getuige doordat hij, in het kader van het onderzoek van het verzoek, in een ondertekend en gedateerd document de feiten die hij zelf heeft gezien of gehoord en die betrekking hebben op de toestand die het voorwerp is van het verzoek, ter kennis brengt van de preventieadviseur bedoeld in artikel 32sexies, § 1, een bescherming

¹⁰ Advies nr. 63.202/2 van 26 april 2018 van de Raad van State gegeven over een over een voorontwerp van wet "*tot oprichting van het informatieveiligheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van Verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG, Parl.St. Kamer, 54-3185/001, blz1 21-122.*

Zie in dezelfde zin volgende adviezen van de Raad van State:

- Advies 26.198/2, op 2 februari 1998 gegeven over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 11 december 1998 "*tot omzetting van de richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens*", Parl.St. Kamer 1997-98, nr. 49-1566/1, 108;
- Advies 33.487/1/3 van 18 en 20 juni 2002 betreffende een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 22 augustus 2002 "*houdende maatregelen inzake gezondheidszorg*", Parl.St. Kamer 2002-03, nr. 2125/2, 539;
- Advies 37.765/1/2/3/4, op 4 november 2004 gegeven over een voorontwerp dat geleid heeft tot de programmawet van 27 december 2004, Parl.St. Kamer 2004-05, nr. 1437/2.

¹¹ Zie eveneens Grondwettelijk Hof, Arrest nr. 29/2010 van 18 maart 2010, punt B.16.1 ; Arrest nr. 39/2013 van 14 maart 2013, punt B.8.1 ; Arrest 4482015 van 23 april 2015, punt B.36.2; Arrest nr. 107/2015 van 16 juli 2015, punt B.7; Arrest nr. 108/2017 van 5 oktober 2017, punt B.6.4 ; Arrest nr. 29/2010 van 15 maart 2018, punt B.13.1, Arrest nr. 86/2018 van 5 juli 2018, punt B.7.2.; Advies van de Raad van State nr. 63.202/2 van 26 april 2018, punt 2.2.

¹² De Autoriteit merkt op dat in het voorontwerp steeds foutief melding wordt gemaakt van artikel "*32terdecies*".

tegen nadelige maatregelen geniet, behalve wanneer de getuige weigert dat de werkgever wordt geïnformeerd.¹³

De getuige in rechte deelt zelf aan de werkgever mee dat er een bescherming tegen nadelige maatregelen op hem van toepassing is. In de oproeping en de dagvaarding wordt vermeld dat het aan de werknemer toekomt zijn werkgever op de hoogte te brengen van zijn bescherming.

In de andere gevallen dan deze bedoeld in het eerste en tweede lid, is de persoon die de klacht, waarbij de werknemer zijn tussenkomst verzoekt voor de redenen vermeld in artikel 32terdecies, § 1/1, 2° en 3°, in ontvangst neemt ertoe gehouden zo snel mogelijk de werkgever op de hoogte te brengen van het feit dat een klacht werd ingediend en dat de betrokken persoon derhalve een bescherming tegen nadelige maatregelen geniet.

Wanneer een werknemer of een organisatie bedoeld in artikel 32duodecies, eerste lid, een rechtsvordering instelt met het oog op het doen naleven van de bepalingen van deze afdeling, komt het aan de werknemer toe om zijn werkgever op de hoogte te brengen van het feit dat hij een bescherming tegen nadelige maatregelen geniet."

24. Artikel 32tredecies bevat het verbod voor de werkgever op het treffen van nadelige maatregelen om redenen die verband houden met een verzoek tot formele psychosociale interventie voor feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk, de klacht, de rechtsvordering of de getuigenverklaring. De aanvrager preciseert in de Memorie van toelichting dat het voormelde artikel momenteel enkel van toepassing is op situaties van geweld of pesterijen die geen verband houden met een discriminatiecriterium. Deze stelt dat de invoeging van artikel 32tredecies/1 de rechten van werknemers beoogt gelijk te trekken op vlak van informatie aan de werkgever door de toevoeging van een gelijkaardige bepaling aan de hierboven behandelde ontworpen "paragraaf 6" in te voegen in de Genderwet, Antiracismewet en Antidiscriminatiewet.

25. Artikel 15 van het voorontwerp voorziet in ontworpen artikel 32tredecies/1, 1° en 2° van de Welzijnswet dat, in geval van het opstarten van een procedure op grond van een verzoek tot formele psychosociale interventie voor feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk, de preventieadviseur de werkgever informeert in verband met de identiteit van de werknemer die het verzoek heeft ingediend en deze van de getuige(n) en het feit dat voormelde personen een bescherming geniet(en). Voormelde geldt voor laatstgenoemde(n) "behalve wanneer de getuige weigert dat de werkgever wordt geïnformeerd". De aanvrager preciseert in de Memorie van toelichting dat voormelde bepaling op dit laatste punt rekening houdt met advies nr. 241 d.d. 17 december 2021 van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk, waarin deze laatste stelde dat "het nuttig [is] gebleken om de getuige de mogelijkheid te geven te weigeren dat zijn identiteit wordt meegedeeld. Sommige getuigen verkiezen namelijk om anoniem te blijven".

¹³ De Autoriteit onderlijnt.

26. De Autoriteit stelt wat betreft artikel 15 van het voorontwerp vooreerst vast dat, hoewel de aanvrager aangeeft dat de invoeging van deze bepaling beoogt de betrokkenen onder de discriminatiewetten en de Welzijnswet gelijk te stellen en hetzelfde voordeel te laten genieten op vlak van informatie aan de werkgever (ongeacht de aard van de gemelde feiten al dan niet discriminatoir van aard zijn)¹⁴, de wijze waarop deze informatie aan de werkgever wordt verstrekt in beide gevallen verschillend is. In de desbetreffende ontworpen artikelen die worden ingevoegd in de Genderwet, de Antiracismewet en de Antidiscriminatiewet (cf. supra), wordt immers voorzien in het informeren van de werkgever door de betrokkene zelf op eigen initiatief, daar waar deze onder de Welzijnswet automatisch gebeurt via de preventieadviseur (tenzij, voor wat betreft getuigen, in geval van uitdrukkelijke weigering). Wat betreft de in de antidiscriminatiewetten ingevoegde gelijkkluidende bepalingen stelt de aanvrager in de Memorie van toelichting immers met betrekking tot het in deze artikelen vermelde schriftelijke bewijs: "Zij kunnen dit schriftelijk bewijs vervolgens zelf aan de werkgevers bezorgen, als zij dat willen. Op deze manier zal de werkgever kennisnemen van hun handeling"¹⁵.

27. In de huidige voorliggende tekst van artikel 15 van het voorontwerp - ontworpen artikel 32tredecies/1, 2° van de Welzijnswet - wordt met andere woorden voorzien in een verwerking van persoonsgegevens van de getuigen (doorgifte aan de werkgever) met de mogelijkheid tot "opt-out".

28. De Autoriteit wijst erop dat het in dit verband aanbeveling verdient een opt-in-systeem te voorzien, dat de vorm aanneemt van een duidelijke positieve handeling van de betrokkenen en dit voor alle verwerkte categorieën van persoonsgegevens, eerder dan een opt-out-systeem (expliciete weigering). Het ontworpen artikel 32tredecies/1, 2° van de Welzijnswet dient bijgevolg in deze zin te worden gewijzigd en te voorzien dat deze kennisgeving door de preventieadviseur enkel zal plaatsvinden mits uitdrukkelijk akkoord van de betrokkene.

29. De Autoriteit merkt in dit verband op dat een formulier kan worden gehanteerd voor deze opt-in van de betrokkenen alsook voor het verstrekken van alle informatie overeenkomstig artikel 13 van de AVG. Daarin moeten de volgende vermeldingen voorkomen: de naam en het adres van de verwerkingsverantwoordelijke, de contactgegevens van de functionaris voor gegevensbescherming, de doeleinden van de gegevensverzameling en de rechtsgrondslag van de verwerking waarvoor de gegevens zijn bestemd, de ontvangers of categorieën ontvangers van de gegevens, het bestaan van de verschillende rechten die door de AVG aan de betrokkenen zijn toegekend (met inbegrip van het recht op toegang en rectificatie), het al dan niet verplichte karakter van de mededeling van gegevens en de gevolgen van het niet verstrekken van gegevens, de bewaartermijn van de verzamelde persoonsgegevens of de criteria aan de hand waarvan deze worden bepaald, het recht om een klacht

¹⁴ Cf. Memorie van toelichting, p. 54-55.

¹⁵ De Autoriteit onderlijnt.

in te dienen bij de GBA en, indien van toepassing, het bestaan van geautomatiseerde besluitvorming (met inbegrip van profilering, zoals bedoeld in artikel 22 van de AVG) en informatie over de achterliggende logica ervan en het belang en de verwachte gevolgen van een dergelijke geautomatiseerde besluitvorming voor de betrokkenen.

30. Artikel 16 van het voorontwerp beoogt, in aansluiting op het bepaalde in artikel 15 van het voorontwerp, een uitzondering te voorzien op het beroepsgeheim van de preventieadviseur psychosociale interventie voor wat betreft de kennisgeving aan de werkgever van de identiteit van de getuigen van discriminatoire of niet-discriminatoire feiten en hun bescherming (punt 1°). Punt 2° van deze bepaling voorziet dat de preventieadviseur voortaan de werkgever zal moeten meedelen of de werknemer in zijn verzoek melding maakt van pesten of geweld op het werk (die al dan niet verband houden met een discriminatiegrond) of ongewenst seksueel gedrag.

31. De Autoriteit neemt hier akte van en wijst er met betrekking tot deze voorziene wijziging op dat zij niet bevoegd is zich uit te spreken omtrent het beroepsgeheim van de preventieadviseur psychosociale interventie.¹⁶

32. Artikel 17, 2° van het voorontwerp voorziet de vervanging van het derde lid van artikel 32octiesdecies van de Welzijnswet als volgt: de tekst "*De griffier van de Raad van State, afdeling administratie, stelt de door de Koning aangeduide dienst, bij gewone brief, in kennis van de arresten die betrekking hebben op zaken waarin middelen worden ingeroepen betreffende de toepassing van dit hoofdstuk*" wordt vervangen door "*De griffier van de Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak, stelt de door de Koning aangeduide dienst in kennis van de arresten die betrekking hebben op zaken waarin psychosociale risico's op het werk, waaronder feiten van geweld, pesten of ongewenst seksueel gedrag op het werk, worden ingeroepen*". De "aangeduide dienst" vermeld in voormelde bepaling betreft overeenkomstig artikel I.3-66 van de Codex Welzijn op het Werk de Algemene Directie Humanisering van de Arbeid van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.¹⁷ Door de vervanging van voormelde bepaling wordt een verruiming aangebracht betreffende het voorwerp van de aan de aangeduide dienst overgemaakte arresten van de Raad van State. Meer

¹⁶ Pouillet, Y., Rosier, K. en de Terwangne, C., *Le Règlement Général Sur La Protection Des Données (RGPD/GDPR) : Analyse Approfondie*, Bruxelles, Larcier, 2018, p. 89 : « *l'exigence de licéité signifie que le traitement de données à caractère personnel doit se faire conformément à l'ensemble des règles légales applicables. Cela implique le respect des règles de protection des données, mais également de toute autre règle légale qui trouverait à s'appliquer à une situation de traitement de données, comme par exemple les obligations en matière de droit du travail, de droit des contrats ou de protection du consommateur, ou l'obligation de secret professionnel dans le cas où celui-ci est applicable. Un médecin qui divulguerait dans une publication sur Internet le nom d'un de ses patients commettrait un traitement illicite* ».

¹⁷ Artikel I.3-66 van de Codex bepaalt: "*De algemene directie HUA wordt aangeduid om de beslissingen van de rechtsmachten betreffende hoofdstuk Vbis van de wet, zoals voorzien in artikel 32octiesdecies van de wet, in ontvangst te nemen*". Artikel I.1-3, 4° van de Codex stelt: "*Voor de toepassing van de bepalingen van de codex worden de volgende begrippen verkort geciteerd : (...) 4° de algemene directie HUA : de algemene directie Humanisering van de Arbeid van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg*".

bepaald wordt door middel van deze wijziging voorzien dat eveneens arresten betreffende psychosociale risico's op het werk worden overgemaakt.

33. Er dient vooreerst op te worden gewezen dat, overeenkomstig artikel 5.1.b) AVG, persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden dienen te worden verzameld en vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze mogen worden verwerkt. De Autoriteit stelt wat dit betreft vast dat de precieze doeleinde(n) van de verplichte kennisgeving van de arresten en de desgevallend hiermee gepaard gaande verwerking van persoonsgegevens niet duidelijk naar voren komen in de norm. In de Memorie van toelichting geeft de aanvrager evenmin nadere toelichting hieromtrent. De Autoriteit stelt echter vast dat in de voorbereidende werken en meer bepaald de Memorie van toelichting bij het wetsontwerp dat uiteindelijk heeft geleid tot de wet van 10 januari 2007 tot wijziging van verschillende bepalingen betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk waaronder deze betreffende de bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk hieromtrent het volgende wordt gesteld: *"Om een exhaustieve kennis te kunnen verwerven van de interpretatie van de hoven en rechtbanken betreffende het geheel van de bepalingen die betrekking hebben op grensoverschrijdend gedrag, wordt de verplichting tot kennisgeving uitgebreid tot de griffie van de correctionele rechtbank en het hof van beroep, wat de beslissingen betreft die betrekking hebben op de inbreuken vastgesteld naar aanleiding van dergelijke feiten. (...) Bovendien wordt eenzelfde verplichting opgelegd aan de griffie van de Raad van State, wat betreft de arresten van deze Raad inzake eenzijdige administratieve rechtshandelingen gesteld in strijd met de wetgeving betreffende de bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk"*.¹⁸ De Autoriteit wijst erop dat het aangewezen is deze doeleinde te hernemen in het voorliggende ontwerp.

34. Er dient op te worden gewezen dat de betrokken verwerking in bepaalde gevallen een ernstige inmenging in de rechten en de vrijheden van de betrokkenen kan inhouden, daar de betrokken arresten in bepaalde gevallen bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9.1 AVG zullen bevatten (er wordt in dit verband in het bijzonder gedacht aan raciale of etnische gegevens, gegevens met betrekking tot het seksuele gedrag, politieke opinies, lidmaatschap van een vakbond of soortgelijke groep en levensbeschouwelijke of religieuze overtuigingen).

35. De Autoriteit wijst erop dat, gelet op het beginsel van minimale gegevensverwerking vervat in artikel 5.1.c) AVG, enkel de persoonsgegevens die strikt noodzakelijk zijn voor het verwezenlijken van de beoogde doeleinde(n) mogen worden verwerkt.

¹⁸ DOC 51-2687/001, p. 44.

36. In het licht van de hierboven vermelde doeleinden van de kennisgeving van de betrokken arresten, komt het niet noodzakelijk voor dat de persoonsgegevens van de betrokkenen worden behouden in de arresten.

37. Het feit dat de arresten van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State overeenkomstig het koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten en de beschikkingen van niet-toelaatbaarheid van de Raad van State worden gepubliceerd¹⁹ "via een informatienetwerk dat toegankelijk is voor het publiek" (op de website van de Raad), doet hieraan geen afbreuk. Vooreerst is het immers zo dat, overeenkomstig artikel 2 van voormeld KB, iedere natuurlijke persoon die partij is bij een geschil aanhangig voor de Raad van State de mogelijkheid heeft om te eisen dat zijn of haar identiteit niet wordt vermeld bij de publicatie van het arrest. Ten tweede is deze kennisgeving een afzonderlijke verwerking met een onderscheiden doeleinde, waarbij de verwezenlijking van dit doeleinde niet vereist dat de betrokken persoonsgegevens worden meegedeeld. Deze gegevens dienen bijgevolg te worden geanonimiseerd of minstens gepseudonimiseerd.

38. Artikel 89.1 AVG vereist in dit verband dat elke verwerking voor statistische doeleinden moet worden omkaderd door passende waarborgen zodat technische en organisatorische maatregelen worden getroffen om de naleving van het beginsel van de minimale gegevensverwerking te verzekeren en wanneer de statistische doeleinden kunnen worden bereikt door latere verwerkingen die geen of niet langer een identificatie van de betrokkenen toelaat, dient op deze wijze te werk te worden gegaan.

39. De verwerking voor statistische doeleinden gebeurt dus bij voorkeur aan de hand van anonieme gegevens²⁰. Indien het niet mogelijk is om met anonieme gegevens het beoogde verwerkingsdoeleinde te bereiken, kunnen gepseudonimiseerde²¹ persoonsgegevens worden gebruikt. Indien ook deze niet toelaten het beoogde doeleinde te verwezenlijken kunnen, slechts in laatste instantie, ook niet-gepseudonimiseerde persoonsgegevens worden aangewend.

40. In dit verband herhaalt de Autoriteit dat de identificatie van een persoon niet enkel slaat op de mogelijkheid om zijn naam en/of adres te achterhalen maar eveneens op de mogelijkheid om hem te identificeren via een proces van individualisering, correlatie of gevolgtrekking.

¹⁹ Met uitzondering van de arresten die worden uitgesproken in uitvoering (van de wetten) betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

²⁰ Anonieme gegevens: informatie die niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon kan worden gekoppeld (art. 4.1) AVG, a contrario).

²¹ "Pseudonimisering: het verwerken van persoonsgegevens op zodanige wijze dat de persoonsgegevens niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt, mits deze aanvullende gegevens apart worden bewaard en technische en organisatorische maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de persoonsgegevens niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon worden gekoppeld." (zie artikel 4.5) AVG).

41. Voor het overige verwijst de Autoriteit naar advies 05/2014 van de Werkgroep « Artikel 29 » over gegevensbescherming, voorganger van het Europees Comité voor gegevensbescherming, over de anonimiseringstechnieken²².

42. De Autoriteit wijst erop dat de Memorie van toelichting van het ontwerp informatie dient te bevatten betreffende de beoogde anonimiseringsstrategie. Transparantie met betrekking tot de weerhouden anonimiseringsstrategie en een analyse van de risico's verbonden aan heridentificatie zijn immers elementen die bijdragen tot een weloverwogen aanpak van het anonimiseringsproces.

43. De Autoriteit vestigt de aandacht van de aanvrager op het feit dat er een verschil bestaat tussen gepseudonimiseerde gegevens, die in artikel 4(5) van de AVG worden gedefinieerd als gegevens die *"niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt"* en geanonimiseerde gegevens, die niet langer met redelijke middelen aan een bepaalde persoon kunnen worden toegeschreven, en dat enkel deze laatste geen persoonsgegevens meer vormen en dus overeenkomstig overweging 26 zijn uitgesloten van de werkingssfeer van de AVG²³.

44. Derhalve, rekening houdend met de definitie van persoonsgegevens in artikel 4, 1), van de AVG²⁴, moet ervoor worden gezorgd dat aan de vereiste hoge normen voor anonimisering wordt voldaan²⁵ en dat de gegevens niet eenvoudigweg worden gepseudonimiseerd. De verwerking van dergelijke gegevens, zelfs al zijn ze gepseudonimiseerd, moet immers worden gezien als een verwerking van persoonsgegeven als bedoeld in de AVG.

45. De Autoriteit stelt vast dat de aanvrager in het schrijven gevoegd bij de adviesaanvraag aangeeft artikel 17 van het voorontwerp, naar aanleiding van de door de Raad van State geformuleerde opmerkingen, te zullen weglaten in het ontwerp en een bijgewerkte versie van deze bepaling in een later ontwerp te zullen opnemen. De Autoriteit nodigt de aanvrager uit haar de gewijzigde bepaling desgevallend opnieuw ter advies voor te leggen.

²² Dit advies is beschikbaar op volgend adres: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_nl.pdf

²³ Voor meer informatie, zie de opinie 5/2014 (WP216) mbt anonimiseringstechnieken, 2.2.3, blz. 10 van de Groep 29, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_en.pdf (uitsluitend beschikbaar in het Engels).

²⁴ Namelijk: «*alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon ("de betrokkene"); als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identifier zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identifier of van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon*».

²⁵ De identificatie van een persoon slaat niet enkel op de mogelijkheid om zijn naam en/of adres te achterhalen, maar eveneens op de mogelijkheid om hem te identificeren via een proces van individualisering, correlatie of gevolgtrekking.

d. Wijzigingen aangebracht door het ontwerp van koninklijk besluit aan de Codex

46. Het voor advies voorgelegde ontwerp van KB beoogt wijzigingen aan te brengen aan titel 3 van boek I van de Codex over het welzijn op het werk, wat betreft de informatie aan de werkgever door de preventieadviseur over de bescherming tegen nadelige maatregelen in het kader van de interne procedure, in uitvoering van en overeenkomstig de wijzigingen in dit verband aan artikel 32tredecies/1, 2° van de Welzijnswet (cf. *supra*).

47. De Autoriteit verwijst in dit verband naar haar opmerkingen in overwegingen 23 tot en met 29, die bijgevolg *mutatis mutandis* van toepassing zijn op het ontwerp van KB. Meer bepaald is het aangewezen het voorziene opt-out-systeem (mogelijke weigering door de betrokkene) in verband met de kennisgeving door de preventieadviseur aan de werkgever betreffende de identiteit van de getuige(n) en het feit dat voormelde personen een bescherming geniet(en), te vervangen door een opt-in-systeem (positieve handeling van de betrokkene).

OM DEZE REDENEN

de Autoriteit,

is van oordeel dat volgende aanpassingen zich opdringen in het voorontwerp van wet:

- precisering van de wezenlijke elementen (minstens de verwerkingsverantwoordelijke en de categorieën van persoonsgegevens) van de verwerking voorzien in artikel 3, 6°, artikel 4, artikel 6, 6° en artikel 9, 6° van het voorontwerp van wet (schriftelijk en en gedagtekend bewijs) (overwegingen 9-21);
- vervanging het voorziene opt-out-systeem (mogelijke weigering door de betrokkene) in verband met de kennisgeving door de preventieadviseur aan de werkgever betreffende de identiteit van de getuige(n) en het feit dat voormelde personen een bescherming geniet(en) door een opt-in-systeem (positieve handeling van de betrokkene) (overwegingen 23-29 en 46-47); en
- precisering van de doeleinde(n) van de verwerking voorzien in artikel 17, 2° van het voorontwerp van wet (overmaking van arresten van de Raad van State aan de bevoegde dienst) en precisering van de beoogde anonimiseringsstrategie (overwegingen 32-45).

Voor het Kenniscentrum,
(get.) Cédrine Morlière, Directeur